

HATLAR KARIŞTI

**Posta Teşkilatı'ndan İnternete ABD'de
İletişim Sistemlerinin alkantılı Tarihi**

DAN SCHILLER

Çeviren: Asuman KUTLU

Bu kitabın yayın hakkı PHOENIX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

HATLAR KARIŞTI

Posta Teşkilatı'ndan İnternete ABD'de İletişim Sistemlerinin Çalkantılı Tarihi

Yazar: Dan SCHILLER

Çeviren: Asuman KUTLU

Çeviri Editörü: Ülke Evrim UYSAL

Yayın Yönetmeni: Gülşen DEMİRCİ

Grafik Tasarım ve Dizgi: İrem Nur ACAR

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

Eylül 2025, Ankara

ISBN No: 978-605-7789-71-6

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Baskı: Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37 İvedik Organize

Sanayi Yenimahalle-Ankara Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

HATLAR KARIŞTI

**Posta Teşkilatı'ndan İnternete ABD'de
İletişim Sistemlerinin alkantılı Tarihi**

Sevgili Aileme

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	9
GİRİŞ - Kayıp Bir Tarih.....	15

I. BÖLÜM

TEKEL KARŞITLIĞI.....	31
1 - Emperyalist Cumhuriyete Giden Yollar Posta ve Telgraf.....	31
Erken Dönemde ABD Posta Teşkilatı.....	32
Posta Ücretleri Üzerindeki Tartışmalar ve Bölgesel Egemenlik Arayışı.....	36
İç Savaş Öncesi Dönemde Posta Ağı Ekonomisi ve Politikası.....	45
Özel Telgraf Şirketleri ve İç Savaş	49
Bir Model olarak Western Union.....	53
Postalaştırma Sürecine Radikal Yaklaşımlar.....	60
Siyasal Seferberliğin Yükselişi.....	69
Posta Emekçiliği.....	79
2 - Kırsalda ve Kentte Tekel Karşıtlığı.....	83
Telefon ve Telgrafın Postalaştırılması.....	87
Bağımsız Telefon Hizmetleri: Siyasal ve Ticari Bir Hareket.....	90
Telefon Sahipliği ve Kullanımında Sınıfsal Ayrışma.....	95
Mevcut Telekomünikasyon Sistemlerinin Ötesinde: Halk İçin Kent.....	103
3 - İşletmenin Yeniden Yapılandırılması, Federal Hükümetin Müdahalesi ve Sınıf Mücadelesi	120
Kingsbury Taahhüdü.....	121
Eyaletler Arası Ticaret Komisyonu Özel Hat Sözleşmelerini İncelemeye Alıyor	127
Postalaştırmanın Eşiğinde	132
“Burleson’ın Macerası”	146

II. BÖLÜM

KAMU HİZMETLERİ	161
4 - Reformun Yeniden Canlandırılması	161
Çıkamaz, 1919-1934	164
AT&T ve Entegre Kurumsal Güç Sorunu	171
Kamu Hizmeti Talebi	181
San Francisco	183
New York	185
Chicago	189
Bir Çıkamazın Sonu mu? İletişim Yasası ve Müdahaleci Federal İletişim Komisyonu.....	196
5 - Buhran ve Savaş Yıllarında Telgraf İşçileri	218
Telgraf Krizi	223
Amerikan İletişim Birliği, CIO ve Komünist Parti	234
Emek ve Hesap Verebilir Kamu Hizmeti İçin ACA	243

ACA ve Telgraf Sektöründe Birleşme	248
6 - Telefon Sendikacılığına Giden Çetin Yol	263
Sonuç	291
7 - Tüketim ve Kamu Hizmeti	293
Telgraf	297
Posta Teşkilatı	300
Telefon	308
8 - 1920'lerden 1950'lere Patentler Üzerindeki Baskılar	339
19. Yüzyıl Patent Sistemi, Tekelci Sermayeye Boyun Eğiyor	339
Buhran ve Savaş Döneminde Patent Gücü	350
1949'da AT&T'ye Açılan Antitröst Davası	359
9 - Aktivistler ve Muhalifler: 1960'lar	380
1960'larda Posta İşçileri ve Sendikalar	381
Chicago'daki Krizin Fırsata Dönüştürülmesi	383
Vahşi Grev	390
Telefon Sistemi: Liberal İşçi Sendikacılığı ve Taban Hareketlerinin Yükselişi	399
Kamu Hizmeti İstihdamında ve Kamu Hizmetlerinde Ayrımcılıkla Mücadeleler ...	419
III. BÖLÜM	
DİJİTAL KAPİTALİZM	439
10 - Yenilik, Uyuşmazlık ve Yukarıdan Müdahale	439
Bilgisayarlaşma	440
İdeolojik Uyuşmazlık	452
Erken Dönem Politika Değişiklikleri ve Başkanlık İletişim Politikası	
Çalışma Komisyonu	459
Nixon Hükümeti'ne Geçiş	474
İşçi Sınıfının Gücü Kırıldı	487
11 - Telekomünikasyon ve Amerikan Emperyalizmi	506
Toprak İmparatorluğu	508
I. Dünya Savaşı Sonrasında Kıta Sınırlarının Ötesinde	511
İmparatorluğun Yeniden İnşası: II. Dünya Savaşı ve Sonrası	518
ABD ve Uluslararası Telekomünikasyon Uydu Konsorsiyumu	530
Küresel Ayrışmalar	535
Amerika Birleşik Devletleri Yeniden Toparlanıyor	538
Amerika Birleşik Devletleri INTELSTAT'a Hücum Ediyor	540
Veri Ağları ve Kapitalistler Arasındaki Rekabet	543
Veri Ağları ve ABD'nin Politika Değişimi	547
TCP/IP, Devlet ve Sermaye	549
İnternetin Yaygınlaşmasının Ekonomi Politikası	555
İnternet ve Emperyalizm	564
Ağlar ve İnsan Hakları	567
Amerikan Dijital Kapitalizmi	572
Sonuç	575
Notlar	593
Dizin	731

TEŞEKKÜR

Akademik hayatım boyunca kimi zaman ara vererek kimi zaman tutkuyla sarılarak sürdürdüğüm bu çalışmanın düşünsel ve yazınsal yolculuğunda yanımda olan, katkı sunan herkese içtenlikle teşekkür ederim.

Pennsylvania Üniversitesi'nde iletişim alanındaki doktora çalışmalarımın yanı sıra, katıldığım bir dizi yüksek lisans tarih semineri, beni radikal tarihle ömür boyu sürecek bir yolculuğa çıkardı. Sınıf arkadaşlarımla —özellikle Marcus Rediker ve Nancy Hewitt'le— yaptığım yoğun ve derin sohbetler, düşünsel yönelimimi şekillendirmemde belirleyici oldu. İktidar mutlak değildi: Toplumsal ilişkiler karmaşıktı, çelişkilerle örülüydü ve tek boyutlu açıklamalara direniyordu. Ezilenlerin düşünce dünyaları, inançları ve mücadele biçimleri, iletişim tarihiyle ilgili çalışmalarında hep merkezde yer alacaktı.

1979'da Temple Üniversitesi'nde, iletişimin politik ekonomisi üzerine çalışan bir grup akademisyenin arasına katıldım. Janet Wasko, sinema ve para üzerine yaptığı araştırmaların yanı sıra, büyük bir medya şirketinde çalışmanın ne anlama geldiğini bizzat deneyimlemişti. Yayıncılık kökenli Vincent Mosco, yeni medya üzerine çalışıyor ve Washington'daki telekomünikasyon politikalarına dair yepyeni bakış açıları sunuyordu. Dallas Smythe'in iletişim ve radikal siyasetle ilişkisi 1930'lara kadar uzanıyor, sahip olduğu bibliyografik bilgi ise hayranlık uyandırıyordu. Bu ilham verici akademik ortamda, telekomünikasyon tarihi üzerine ilk derslerimi hazırlamaya başladım ve yetenekli doktora öğrencilerine danışmanlık yapma fırsatı buldum.

1982'de yayımlanan *Telematics and Government* adlı kitabımın taslağını okuyan Vinny, beni ABD telekomünikasyon tarihini çok daha kapsamlı biçimde yeniden ele almaya teşvik etti. Bu konudaki sohbetlerimiz derin ve ufuk açıcıydı. Fakat aklımda hala şu soru vardı: Telekomünikasyon gibi, genellikle yukarıdan aşağıya bakışla ele alınan bir alanda —ki bu yaklaşım önceki çalışmalarında da hâkimdi- radikal bir toplumsal tarih nasıl yazılabilirdi? Ulusal Arşivler'de geçirdiğim uzun saatlerde, bu sorunun peşine düştüm.

1986–1987 yıllarında, Columbia Üniversitesi’ndeki Gannett Medya Çalışmaları Merkezinde, Everette E. Dennis’in desteğiyle bir yıl boyunca araştırmalarımı sürdürme fırsatı buldum. O dönemde New York’taki 195 Broadway adresinde yer alan AT&T arşivlerinde geçirdiğim günler, bu kitabın satırlarında izlerini taşıyor. Columbia Üniversitesi kütüphanelerinde birlikte çalıştığım, bugün kıdemli bir tarihçi ve hukukçu olan araştırma asistanım David Stebenne, paha biçilemez katkılarda bulundu.

Kitabımın bir sonraki durağı, UCLA’nın mis kokan kampüsüydü. O dönemde Kütüphanecilik ve Bilgi Bilimleri Yüksekokulunda Chris Borgman ve Elaine Svenonius’la yaptığım görüşmeler, zihnimde yeni kapılar araladı. Merhum tarihçiler Gary Nash ve Alex Saxton, beni büyük bir içtenlikle karşıladılar ve radikal toplumsal tarihle kurduğum bağı derinleştirmeme vesile oldular. Tarihçi ve kütüphaneci Cindy Shelton da bu yolculukta bana rehberlik etti. UCLA’daki iletişim programı kapsamında verdiğim dersler sayesinde, lisans öğrencileriyle birlikte telekomünikasyon tarihine dair tartışmaları sürdürme imkânı buldum.

1990’da, kitabım bu kez San Diego’ya, California Üniversitesi’ne (UCSD) doğru yola çıktı. Öğrencim Meighan Maguire, San Francisco’daki telefon sisteminin gelişimini ele alan olağanüstü bir tez hazırladı. Lisans öğrencisi Karen Frazer, danışmanlığımda yürüttüğü bağımsız çalışması kapsamında Ulusal Arşivler’i ziyaret etti ve AT&T’ye karşı açılan Eşit İstihdam Fırsatı Komisyonu (Equal Employment Opportunity Commission, EEOC) davasına dair önemli belgeleri benimle paylaştı. Bugün kendi kariyerlerinde başarılı adımlar atan Rick Bonus ve Corynne McSherry ise o dönemde büyük bir özveriyle araştırmalarımın katkı sağladılar.

Bölümdeki meslektaşlarım Ellen Seiter ve Yuezhi Zhao her zaman beni dikkatle dinlediler; sorularını, önerilerini, eleştirilerini ve dostluklarını hiçbir zaman esirgemediler. UCSD’deki doktora öğrencilerim ise benim için daima bir ilham kaynağı oldu. Michael Bernstein ile tarih ve edebiyat bölümlerinden diğer dostlarım, ortak ilgi alanlarımızı daha derinlemesine keşfetmemi sağladılar. Akademik hayatın zorluklarını birlikte göğüsledik. Yaptığım kapsamlı arşiv araştırmaları ve verdiğim dersler sayesinde, artık ABD telekomünikasyon tarihinin yalnızca teknik bir ilerleme öyküsü değil, dinamik ve karmaşık sosyo-politik güç ilişkileri üzerine kurulu bir süreç olduğunu açıkça görebiliyordum. Bu tarih, tepeden inmeceli bir bakışla yazılamazdı. Merhum Antonia Meltzo, bu projeyi ileriye taşımamın ne kadar önemli olduğunu fark etmemi sağladı ve bu yolda ilerlemem için bana yol gösterdi.

2001 yılında, yolumuz Illinois Üniversitesi’nin Urbana-Champaign (UIUC) kampüsüne düştü. UIUC Ana Kütüphanesinin rafları arasında, Dewey sisteminde 384 numaralı bölümde yalnızca kitaplarla değil, aynı zamanda hayatıma değer katan dostluklarla da karşılaştım. Alistair Black ve Bonnie Mak, tarih alanında çalışmanın hem heyecan verici hem de zorlu yanlarını benimle paylaştılar. Linda Smith, yol gösterici fikirleriyle bana her zaman destek oldu. Bob McChesney ile ise, kimi zaman öğrencilerin de katıldığı telekomünikasyon, medya ve güç ilişkilerine dair son derece keyifli ve ufuk açıcı sohbetler gerçekleştirdik.

Inger Stole, John Nerone, Christian Sandvig, Jim Barrett ve merhume Jenny Barrett, kalıplaşmış düşünce biçimlerinden uzaklaşmamda bana rehberlik ettiler. Farklı bölümlerden ve disiplinlerden gelen doktora öğrencilerim, düşünsel olarak tazelenmeme ve bakış açımı yeniden şekillendirmeme katkıda bulundular. O dönemin UIUC Rektörü Richard Herman, telekomünikasyon tarihi üzerine bir konferans düzenlemem için gereken kaynağı sağladı. Bu projeyi büyük bir heyecanla destekleyen Kütüphane ve Bilgi Bilimi Yüksekokulu (GSLIS) Dekanı John Unsworth, konferansın UIUC'nin İleri Çalışmalar Merkezi (CAS) çatısı altında gerçekleştirilmesine önayak oldu. CAS'ın Yardımcı Direktörü Masmumi Iriye ve merkez çalışanlarından Liesel Wildhagen, etkinliğin sorunsuz ve başarılı biçimde hayata geçirilmesini sağladılar. Telekomünikasyon alanında uzun yıllardır derinlemesine analizler yapan Info dergisinin editörü Colin Blackman da konferansa katılarak burada sunulan bildirileri dergisinde yayımladı. Jason Kozlowski ve ShinJoung Yeo'ya ise araştırma sürecindeki yaratıcı yaklaşımları ve özenli çalışmaları için özellikle teşekkür etmek isterim.

2016'da Santa Fe'ye taşındık ve bu kitap üzerinde tam zamanlı olarak altı yıl daha çalışma imkânı buldum. Kitabın bir bölümü, Pekin Üniversitesi'nin Küresel Burs Programı kapsamında "Ağlar ve Nixon Dönemi" adlı dersin parçası olarak okutuldu. Bu dersi verme olanağını sunan Pekin Üniversitesi'ne, ziyaretimi organize eden, bana ev sahipliği yapan öğretim üyelerine ve tüm üniversite çalışanlarına gönülden teşekkür ederim. Ayrıca iletişim yüksek lisans öğrencileriyle bir araya gelip araştırma yaklaşımımı paylaşma fırsatı bulduğum Beida'daki yemek vakitlerini sevgiyle ve özlemle anıyorum. En başta bu ve önceki Çin ziyaretlerimi gerçekleştirmeme vesile olan dostum ve eski meslektaşım Yuezhi Zhao'ya özel olarak teşekkür borçluyum.

Colorado Üniversitesi Boulder kampüsünden Andrew Calabrese ve Janice Peck, bu kitaptan esinlenerek gerçekleştirdiğim sunumlara gönülden bir misafirperverlikle ev sahipliği yaptılar. Telekomünikasyon ve medya alanındaki eleştirel analizleri, düşünsel yolculuğum boyunca benim için önemli birer pusula oldu. Aynı şekilde, medya ile çevreye verilen sistemik zararlar üzerine yaptığı öncü çalışmalarla Rick Maxwell de üzerimde derin bir iz bıraktı. Vinny Mosco, kitabın bazı taslak bölümlerini okuyarak bana son derece değerli yorumlar ve öneriler sundu. Richard John, okuduğu bir bölümün ardından tuttuğu ayrıntılı notları paylaştı, konuyla ilgili bazı kaynaklara yönlendirdi ve çalışmanın bir kısmını Newberry Kütüphanesi'nde düzenlenen bir seminerde sunmam için beni davet etti. Yuezhi Zhao, uzun bir bölüm taslağını okuyarak yalnızca fikirlerini değil, aynı zamanda inandığım yolda kararlılıkla yürümem gerektiğine dair güven veren sözlerini de ilettiler. Ayrıca bu çalışmanın bir bölümünü Amerikan Tarihçiler Derneği'nin yıllık toplantısında sunma fırsatı buldum.

San Francisco'daki Bolerium Books'ta, kaybolduğu sanılan pek çok birincil kaynağa ulaşmamı sağlayan John, Joe ve Alexander'a gönülden teşekkür ederim. Posta ve iletişim işçileri üzerine birlikte bir makale kaleme aldığımız Caroline Nappo, bu çalışmadaki bazı alıntılarını bu kitapta yeniden düzenleyerek kullanmama izin verdi. ShinJoung Yeo ve James Jacobs, kendi yoğun programlarına rağmen bibliyografik anlamda en zorlu konularda bile her zaman yardı-

mıma koştular. Jim Barrett, bu kitaptan ve yazarından dostluğunu esirgemedi, emek ve işçi sınıfı tarihine dair engin bilgisiyle beni hatalardan koruyarak hikâyemi güçlendirdi.

Victor Pickard'a, yaptığı titiz okumalar, sağladığı destek ve içten dostluğu için özel olarak teşekkür ederim. Pennsylvania Üniversitesi Annenberg İletişim Okulu'nda geçirdiğim dönem boyunca, bu kitap üzerine iki ayrı sunum yapma ve verimli bir doktora semineri yürütme fırsatı buldum —bu olanak için Barbie Zelizer'a ve yine Victor'a minnettarım. Son yıllarda bana yılmadan destek olan Hong Guo ise yolumu aydınlatmaya devam etti.

Birlikte çalıştığım doktora öğrencileri, akademik hayatımda ve araştırma serüvenimde her zaman bana güç veren bir dayanak oldu. Her ne kadar yalnızca birkaçı telekomünikasyon alanında çalışmayı tercih etmiş olsa da hepsi bu kitabın yolculuğunun bir parçasıydı. Her birine gönülden teşekkür ediyorum.

Bu çalışmanın ilerlemesinde emeği geçen arşiv ve kütüphane çalışanlarına sonsuz teşekkür borçluyum —onların desteği olmasaydı bu kitap asla hayat bulamazdı. Iowa Üniversitesi Özel Koleksiyonlar bölümünde, keşfedilmeyi bekleyen pek çok kıymetli belgeye erişmemi sağlayan Nick Johnson'a özellikle müteşekkirim. Sözlü tarih görüşmesini gerçekleştirmem için zaman ayıran Alan Novak'a ve bu görüşmenin gerçekleşmesine vesile olan Monroe Price'a da içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Susan Davis, bu projenin en başından sonuna dek yanımda oldu. Arşiv araştırmalarının heyecanına, yazma sürecinin iniş çıkışlarına bire bir tanıklık etti. Düşüncelerim henüz olgunlaşmamışken sabırla dinledi; kitabın uzun bölümlerini okuyup eleştirdi —kimi zaman beni sarsan bu yorumlar, her seferinde önüme yeni yollar açtı. Zamanla, halkın protesto kültürünü ve popüler anlatıların tarihsel değerini çok daha derinlikli kavramamı sağladı.

Lucy ve Ethan Schiller, "kitap" hakkında sormadıkları soru, vermedikleri öneri bırakmadılar. Kardeşim Zach, her zaman yanımda dimdik durdu; ona duyduğum güven, bu çalışmayı sonuna kadar sürdürebilmemi sağladı. İnançını hiçbir zaman yitirmeyen Nico Pfund'a müteşekkirim. Zor bir dönemde, yayınevindeki editörüm James Cook beni son derece nitelikli okuyucularla bir araya getirdi. Onların derinlikli, titiz ve eleştirel katkıları, metni gözden geçirme sürecinde eşsiz bir rehber oldu. Kaya Learnard ise, metnin son halini şekillendirirken her teslim tarihine titizlikle uyarak zahmetli fakat bir o kadar da takdire şayan bir emek ortaya koydu.

Aşağıda belirtilen çalışmalarımın bazı bölümleri gerekli düzenlemeler yapılarak *Hatlar Karıştı* adlı kitapta kullanılmıştır.

Networks and the Age of Nixon. Beijing: Peking University Press, 2018 (Chinese print edition).

“‘Let Them Move the Mail with Transistors Instead of Brains’: Labour Convergence in Posts and Telecommunications, 1972–3” (coauthored with Caroline Nappo), *Work Organisation, Labour and Globalisation* 4, 2 (2010). <https://www.scienceopen.com/hosted-document?doi=10.13169/workorglaboglob.4.2.0010> License at: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

“The Hidden History of U.S. Public Service Telecommunications, 1919–1956”, *Info Vol. 9 Nos. 2/3*, March 2007: 17–28. Emerald.

“Social Movement in U.S. Telecommunications: Rethinking the Rise of the Public Service Principle, 1894–1919”, *Telecommunications Policy* 22 (4), 1998. Emerald.

GİRİŞ

Kayıp Bir Tarih

1968’de Demokrat Parti’nin meşhur Chicago Kurultayı, bir telefon grevi yüzünden neredeyse iptal ediliyordu.

Illinois Bell Telefon Şirketi, Chicago’daki Uluslararası Amfiteyatrosu ile şehrin büyük otelleri ve diğer önemli merkezlerini ek telefon hatları ve çeşitli özel devrelerle donatmayı planlıyordu. Pek çok medya kuruluşunun davet edildiği ve 26 Ağustos’ta başlaması planlanan kongreye; haber ajansları, ulusal gazeteler ile bölgesel ve ulusal televizyon kanalları akın edecekti. Karmaşık kablolu işinin kongre başlamadan önce tamamlanabilmesi için ise beş haftaya ihtiyaç vardı.

Uluslararası Elektrik İşçileri Kardeşliği (*International Brotherhood of Electrical Workers, IBEW*)’nin yaklaşık 12.000 üyesi, 8 Mayıs’ta yüksek enflasyona karşı ücretlerin artırılması talebiyle Illinois Bell’de greve gitti. (1968 yılı, 1959’dan sonra yaşanan en büyük grev dalgasına sahne oldu ve grevlerin çoğu büyük ölçüde ekonomik nedenlere dayanıyordu.) Yaz başında grevin uzamasıyla birlikte Demokrat Parti yetkilileri endişelenmeye başladı. Miami’nin alternatif bir kongre yeri olarak gündeme geldiğine dair söylentiler yayıldı. 15 Temmuz’da New York Times, IBEW liderlerinden birinin, “Aramızdaki anlaşmazlık yüzünden Chicago’nun kongreyi kaybetmemesini umuyorum,” sözlerine yer verdi.¹

Son anda, 23 Temmuz günü Demokrat Belediye Başkanı Richard Daley ile Chicago Emek Federasyonu ve IBEW yetkilileri sıradışı bir çözüm buldu. Bazı kaynaklarda grup içinde “görüş ayrılıkları” olduğu belirtilse de şehrin işçi hareketi, grevin etkisini kırmak için 300 IBEW üyesinin gerekli birçok kabloyu “gönüllü” olarak döşemesine izin verdi. Sendika liderleri ise IBEW’in devam eden grevine farklı şekillerde destek vermeye devam edeceklerine söz verdiler. Gönüllü işçilere ise bazı kısıtlamalar getirildi: Yapılan işler Bell yöneticileri

tarafından denetlenmeyecek ve Amfitiyatro dışındaki hiçbir yere devre kurulmayacaktı. Böylece kongrenin yapılmasının yolu açıldı ve Demokratlar rahat bir nefes aldı.²

Mesele bununla da kalmadı. Vietnam Savaşı karşıtı binlerce gösterici, resmi etkinliğe katılmak üzere Chicago'ya akın etti. Onları, isyan öncesi tam teçhizatlı 12.000 Chicago polisi ile Ordu ve Ulusal Muhafız Birliği'ne bağlı 15.000 asker karşıladı. Kongre başladığında göstericilere ve gazetecilere göz yaşartıcı gaz ve coplarla müdahale edildi. Birçok gösterici, kanlı bir polis müdahalesinin ortasında yerlerde sürüklenerek gözaltına alındı.³

Ancak protestolar ve bunların bastırılmasıyla ilgili son dakika haberleri kongre salonuna ulaşmamıştı. CBS haber spikeri Walter Cronkite, "Delegelerin neler olup bittiğinden haberi yok," diye bildirdi. Peki, olaylar neden delegelere ulaşmamıştı? IBEW gönüllüleri, Amfitiyatro dışında canlı TV yayınlarının iletilmesi için gereken mikrodalga devrelerini kurmamıştı. Bu yüzden, şiddetin yoğun yaşandığı Lincoln ve Grant parklarından, kilometrelerce uzaklıktaki Amfitiyatro'ya görüntülerin elden taşınması gerekiyordu. Görüntüler burada işlendi ve yayınlandı. Bu düzenleme, yayınlarda bir saatten fazla gecikmeye yol açtı. Videonun gecikmeli olarak yayınlanmasıyla hem delegeler hem de on milyonlarca Amerikalı, sokaklarda yaşananları ancak gecikmeli olarak izleyebildi; ardından büyük bir kargaşa patlak verdi. Connecticut Senatörü Abraham Ribicoff, canlı yayında Belediye Başkanı Daley'ye doğrudan seslenerek uyguladığı baskıcı yöntemleri "Gestapo taktikleri" olarak nitelendirdi. Demokrat Parti içindeki savaş yanlısı ve karşıtı gruplar arasındaki bölünme, anbean derinleşerek büyük bir uçuruma dönüştü. Bir akademisyen, kongrenin "büyük çaplı siyasi bir krizle sarsıldığını" aktarıyor.⁴

21 Eylül'e kadar devam eden IBEW grevi, toplam 137 gün sürdü. Birçok sendika üyesi, işsizlik ve artan ekonomik baskılar nedeniyle başka işlere yöneldi. IBEW yetkilileri, üyelerine Bell'in son sözleşme teklifini reddetme yönünde çağrı yapsa da üyeler sonunda neredeyse ikiye bir oranla işe dönme kararı aldı.⁵

Bu hikâye, telekomünikasyonun tarih sahnesinde tahmin edilemeyecek kadar büyük bir öneme sahip olabileceğini ortaya koyuyor. Aynı zamanda, ağ kurmayla ilgili alınan kararların — bu örnekte canlı yayın için mikrodalga devrelerinin sağlanması — işin mühendisliğinden çok, güç ilişkileri ve siyasi pazarlıkların sonucu olabileceğini gösteriyor. *Hatlar Karıştı* böyle pek çok hikâyeyi gün yüzüne çıkarıyor. Bu anlatılar, çatışma ve mücadelelerle şekillenen bir tarihe ışık tutuyor. Bu çatışma ve dönüşüm anlarını doğru anlayabilmek için onları egemen toplumsal ve politik güç dengeleriyle ilişkilendirmemiz gerekiyor. Bu nedenle bu kitapta benimsediğim yaklaşım; kapsamlı ekonomik teorilere, yönetim anlayışlarına, hukuki kavramlara veya teknolojik ihtiyaçlara ya da toplumsal uzlaşa gibi genel kavramları temel almak değildir. Çalışmamın iki temel amacı var: Birincisi, bölünmüş ve tahakkümcü bir toplumun ağların gelişimi üzerinde bıraktığı izleri yeniden görünür kılmak; ikincisi ise işçilerin, tüketicilerin ve siyasal radikallerin süregelen mücadelesinin bu yapıyı nasıl şekillendirdiğini öne çıkarmak. Bu kitabın anlatısını yalnızca toplumsal ve siyasi

baskıların telekomünikasyondaki izleri değil, aynı zamanda tabandan gelen ve sistemin dışına itilmiş grupların karşıt baskıları da şekillendiriyor — tıpkı 1968 Chicago Kurultayı örneğinde olduğu gibi...

*

Amerikan tarihinin geniş bir zaman dilimine yayılan bu bakış açısıyla telekomünikasyon sistemlerini nasıl inceleyebiliriz? Bu soruya yaklaşırken iki temel ilkeye sadık kaldım. Öncelikle, ağ yapılarının tarihsel gelişimini geniş bir perspektiften ele aldığım için kapsamlı bir ikincil kaynak taraması yapmak zorundaydım.

Tarih anlayışında son zamanlarda yaşanan dönüşüm, Amerikan telekomünikasyon sistemlerini anlamaya çalışanlar için önemli bir rehber oldu. ABD Cumhuriyeti'nin temellerini atan ve yerli halkların hem maruz kaldığı hem de direndiği bu istilacı hareketler, posta ve telgraf ağlarının yayılmasında büyük rol oynadı. Sömürülen işçiler ve küçük ölçekli çiftçilerin, büyük şirket "tekellerinin" gölgesinde çalışmaya başlaması, 19. yüzyılın sonlarında özel mülkiyete geçen telgraf ve telefon sistemlerini dönüştürmeye yönelik yükselen reform hareketleriyle doğrudan bağlantılıydı. 1960'ların sonları ile 1970'lerin başında, ırkçı ve cinsiyetçi istihdam ayrımcılığına karşı verilen mücadeleler, telekomünikasyonun kamu hizmeti olarak yeniden tanımlanmasında kritik bir rol üstlendi. Kısacası, tarihçilerin yerleşik kabulleri genişletip çoğu kez sarsan çalışmaları sayesinde, telekomünikasyonun gelişimini bugünden geriye doğru daha bütünlüklü biçimde kavrayabilmek artık mümkün hale geldi.

Ancak telekomünikasyon sistemlerini kurup işleten, aynı zamanda bu hizmetlerden yararlanmak için seslerini yükselten insanların düşüncelerini ve önceliklerini gerçekten anlayabilmek için farklı bilgi kaynaklarına da ihtiyacım vardı. Tarihi bu açıdan doğru biçimde yeniden keşfetmek; özel kütüphaneler, arşivler ve sahalarda kapsamlı araştırmalar yapmamı gerektirdi. Bu kaynaklara başvurmak, Amerikan tarihini yeniden yorumlayan akademik çalışmaların derinlemesine incelenmesiyle birlikte kaçınılmaz bir adım oldu. Bu sayede resmi belgelerin ötesine geçerek, gölgede kalmış el ilanları, broşürler, yeraltı dergileri, mektuplar, notlar ve geçici nitelikteki diğer materyallere ulaşabildim.

Böylece posta memurları, posta dağıtıcıları, telgrafçılar, telefon operatörleri ve değişen ağ işgücünün diğer üyelerinin, bu ağların nasıl düzenlendiğine dair düşüncelerini daha yakından tanıma fırsatı buldum. Elbette, onların düşünceleri ve eylemleri öncelikle kendi çalışma koşullarını iyileştirmeye dönük olsa da, bunun ötesinde daha geniş etkiler doğurdu. İşçiler özellikle hizmetlerin daha kapsayıcı hale getirilmesini, sahiplik ve denetim konularında değişiklikler talep etti, bazıları ise ABD patent yasasında reform için mücadele etti. Çoğunlukla unutulmuş olan bu çabalar, bu kitapla yeniden gün yüzüne çıkarılıyor. Bu iki metodolojik öncelik doğrultusunda, kapsamlı bir revizyon sürecine girdim. Her bölüm belirli bir dönemi, yönü ya da önemli bir olayı aydınlatırken toplamda kitabımın on bir bölümü Amerika Birleşik Devletleri'nin posta hizmetlerinden internete uzanan, iki yüzyılı aşkın telekomünikasyon tarihini yeniden şekillendiriyor.

Tarihçiler, uzun yıllar göz ardı edilen ABD Posta Teşkilatı'na hak ettiği itibarı yeniden kazandırdı. Richard R. John'un da belirttiği gibi, bu kamu kurumu 19. yüzyılın başlarından ortalarına kadar önemli siyasal ve kültürel hareketlerde aktif rol oynamış; aynı zamanda devletin kurulması ve sanayileşmenin temellerinin atılmasında kurumsal bir işlev üstlenmiştir. Bu farkındalık kendi başına değerli olmakla birlikte, ABD Posta Teşkilatı'nın hak ettiği değeri tam anlamıyla görmesi için yeterli olmamıştır.

Birinci bölümde, devlet tarafından işletilen posta hizmetleriyle, daha sonra özel sektörün eline geçen telgraf sisteminin iki ortak özelliği paylaştığını göreceğiz. Bunlardan ilki ve en önemlisi, her iki sistemin de sınır tanımayan, doymak bilmez bir toprak emperyalizmine hizmet etmesiydi. Posta ve telgraf, Kuzey Amerika'nın batısına ve güneyine doğru ilerleyen askeri fetih ve yerleşim süreçlerinde kilit bir rol oynamıştı. Bu süreç, ABD'nin siyasal ve ekonomik yapısının temel özelliklerinden biri olan emperyalizmin bir parçasıydı ve telekomünikasyon ağları da bu genişleme hamlelerinin içinde yer alıyordu. İkinci olarak her iki ağ da büyük ölçüde iş dünyasına hizmet veriyordu; özellikle telgraf sistemi, halkın iletişim ihtiyaçlarını belirgin bir biçimde ikinci plana itmişti.

Ancak aralarında önemli farklılıklar da vardı. Siyasi çekişmelerin gölgesinde faaliyet gösteren Posta Teşkilatı, 19. yüzyılın ikinci yarısında daha ucuz, daha verimli ve herkes için erişilebilir bir hizmet sunma yolunda ilerledi. Bu yüzden birçok kişi için savaş sonrası devletin en olumlu yönünü temsil ediyordu. Telgraf ise tam tersine, dönemin kurumsal yolsuzluklarının simgesine dönüştü; tekeli sömürü, mali entrikalar ve siyasi nüfuz mücadelelerinin merkezinde yer aldı. Bu nedenle, devletin işlettiği Posta Teşkilatı ile özel şirketlerin elindeki telgraf hizmeti, dönemin emperyal rollerini büyük ölçüde sorgulamadan kabul eden Amerikalılara, ağ sistemlerinin gelişiminde birbirinden oldukça farklı iki model sundu.

İkinci bölümün açıkça gösterdiği gibi, toplumda hangi sistemin daha fazla itibar gördüğü konusunda herhangi bir şüphe yoktu. "Tekel karşıtlığı" düşüncesinde birleşen reformcular, hızla gelişen telekomünikasyon sistemlerini kamuya ait bir yapıya; yani posta hizmetlerine benzer bir modele dönüştürmeyi (postalaştırma¹) amaçlıyordu. Bu hareket, bir yandan Western Union Telgraf Şirketi ve daha sonra Amerikan Telefon ve Telgraf Şirketi (American Telephone & Telegraph Company, AT&T) gibi büyük şirket tekellerini ortadan kaldırmayı hedefliyor, öte yandan telgraf ve telefon hizmetlerinin daha geniş kitlelere ulaştırılması, ücretlerin daha adil hale getirilmesi ve bu mücadeleye katılan bazı işçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmesini amaçlıyordu. Bu reform hareketi, uzun yıllar etkisini sürdürdü ve zamanla telefon teknolojisi etrafında şekillenen olağanüstü bir üçüncü ağ sistemine yöneldi.

¹ "Postalıştırma" (postalization), 19. ve 20. yüzyıl başlarında özellikle ABD'deki iletişim reform hareketleri içinde telekomünikasyon hizmetlerinin (özellikle telgraf ve telefonun), posta sistemi örnek alınarak kamu mülkiyetine geçirilmesini ve devlet eliyle işletilmesini ifade eder. Reformcular bu modeli, özel şirket tekellerine karşı daha adil ve erişilebilir bir iletişim altyapısının kurulması için savunmuşlardır-ç.n.